

ILONA BĂDESCU, MIHAELA POPESCU (COORD.)

**STUDIA LINGUISTICA ET PHILOLOGICA
IN HONOREM PROF. UNIV. DR. MICHAELA LIVESCU**

ILONA BĂDESCU, MIHAELA POPESCU (COORD.)

**STUDIA LINGUISTICA ET
PHILOLOGICA**

**IN HONOREM PROF. UNIV. DR.
MICHAELA LIVESCU**

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2014**

Coordonatori:

Lect. dr. Ilona BĂDESCU

Lect. dr. Mihaela POPESCU

Comitet științific:

Prof. univ. dr. dr. h.c.mult. Maria ILIESCU

Prof. univ. dr. Nicolae PANEA

Prof. univ. dr. Elena PÎRVU

Prof. univ. dr. Gabriela SCURTU

Copyright © 2014 Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OMAGIU. LIVESCU, Michaela

Studia linguistica et philologica : in honorem prof. univ. dr.

Michaela Livescu / coord.: Ilona Bădescu, Mihaela Popescu. –

Craiova : Universitaria, 2014

ISBN 978-606-14-0845-0

I. Bădescu, Ilona (coord.)

II. Popescu, Cecilia (coord.)

81

Volum finătat din fondurile Facultății de Litere și publicat sub egida Centrului de Cercetare *Identități culturale europene* (CCIE), direcția de cercetare *Limba română în context romanic și balcanic*.

TABULA GRATULATORIA

BANȚA, Carmen – Universitatea din Craiova
BĂDESCU, Ilona – Universitatea din Craiova
BĂLAN, Nina – Universitatea din Craiova
BECHET, Florica – Universitatea din București
BUZERA, Ion – Universitatea din Craiova
COSTĂCHESCU, Adriana – Universitatea din Craiova
COȘOVEANU, Gabriel – Universitatea din Craiova
COȘOVEANU, Mihai – Universitatea din Craiova
DASCĂLU, Ioana-Rucsandra – Universitatea din Craiova
DINCĂ, Daniela – Universitatea din Craiova
DINU, Dana – Universitatea din Craiova
DRĂGHICESCU, Janeta – Universitatea din Craiova
DRĂGHICI, Ovidiu – Universitatea din Craiova
DUMITRAȘCU, Katalin – Universitatea din Craiova
DUMITRAȘCU, Emil – Universitatea din Craiova
DUȚĂ, Ilona – Universitatea din Craiova
DUȚĂ, Oana-Adriana – Universitatea din Craiova
FEDRIANI, Chiara – Università degli Studi di Bergamo
GHEZZI, Chiara – Università degli Studi di Bergamo
GIOROCEANU, Alina – Universitatea din Craiova
GUȚĂ, Ancuța – Universitatea din Craiova
ILIESCU, Maria – Universität Innsbruck
IORGULESCU, Alexandra – Universitatea din Craiova
IOVĂNESCU, Monica – Universitatea din Craiova
LUPȘAN, Karla – Universitatea de Vest din Timișoara
MADINCEA, Silvia – Universitatea Tibiscus, Timișoara
MARCU, Mihaela – Universitatea din Craiova
MIHĂILĂ, Maria – Universitatea din Craiova
MOLINELLI, Piera – Università degli Studi di Bergamo
NEDELUCU, CARMEN – Universitatea din Craiova
NEGOMIREANU, Doina – Universitatea din Craiova
NEGRICI, Eugen – Universitatea din București
OANCEA, Ileana – Universitatea de Vest din Timișoara
PANEA, Nicolae – Universitatea din Craiova
PÂNCULESCU, Dorina – Universitatea din Craiova
PETRE, Ileana – Universitatea din Craiova
PISOSCHI, Gabriela – Universitatea din Craiova
PÎRVU, Elena – Universitatea din Craiova

POPESCU, Mihaela – Universitatea din Craiova
RUSU-PĂȘĂRIN, Gabriela – Universitatea din Craiova
SCURTU, Gabriela – Universitatea din Craiova
SIMILARU, Lavinia – Universitatea din Craiova
STRECHIE, Mădălina – Universitatea din Craiova
SZATMARY, Melitta – Universitatea din Craiova
ȘOȘA, Vetuța – Universitatea din Craiova
TEODORESCU, Cristiana – Universitatea din Craiova
TILEA, Monica – Universitatea din Craiova
TROCAN, Lelia – Universitatea din Craiova
TRANTESCU, Ana-Maria – Universitatea din Craiova
ȚENCHEA, Maria – Universitatea de Vest din Timișoara
ULIU, Adriana – Universitatea din Craiova
VLEJA, Luminița – Universitatea de Vest din Timișoara

MICHAELA LIVESCU: BIBLIOGRAFIE

I. VOLUME

1.1. Ca unic autor

- Varietățile diatopice ale limbii române*, Craiova, Editura Universitaria, 2004, 139 p.
- Culegere de texte romanice vechi și moderne comentate*, Craiova, Editura Universitaria, 2004, 211 p.
- Elemente de lingvistică romanică*, Craiova, Editura Universitaria, 2003, 280 p.
- Locul limbii române între limbile romanice în perspectiva atlaselor lingvistice romanice: terminologia părților capului*, Craiova, Editura Universitaria, 2003 (teza de doctorat), 363 p.

1.2. În colaborare

- Dicționar de construcții verbale (română, franceză, italiană, engleză)*, Drăghicescu et al., Craiova, Editura Universitaria, 2002, (proiect CNCISIS, grant C 24), 634 p.
- Teorie și metodă în lingvistica din secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, Lucia Wald / N. Angheliescu (coordonatori), București, Tipografia Universității din București, 1984, 634 p.
- Introducere în studiul limbilor romanice*, Craiova, Repografia Universității din Craiova, vol. al II-lea, 1980, în colaborare cu prof. univ. dr. Maria Iliescu.
- Introducere în studiul limbilor romanice*, Craiova, Repografia Universității din Craiova, vol. I, 1978, în colaborare cu prof. univ. dr. Maria Iliescu.

II. STUDII ȘI ARTICOLE REPREZENTATIVE

- Mă rog: *A pragmatic marker in Romanian*, în Chiara Ghezzi / Piera Molinelli (ed.), *Pragmatic markers from Latin to Romance languages*, Oxford, Oxford University Press, Series *Oxford Studies in Diachronic and Historical Linguistics* 9, Chapter 6, p. 85-107.
- Mă rog – marcator de limbaj în limba română, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XXXIV, nr. 1-2, 2012, p. 101-114.
- Evoluția semantică a cuvântului cap în locuțiuni și expresii*, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XXXII, nr.1-2, 2010, p. 118-122.
- Importanța prepozițiilor de și la pentru morfologia istorică a limbii române*, în Iliescu, Maria / Siller-Runggaldier, Heidi M. / Danler, Paul (ed.), *Actes du XXVe Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes (XXV CILPR, Innsbruck, 3 – 8 septembre 2007)*, Tome VI, Berlin / New York, Max Niemeyer Verlag / Mouton de Gruyter, p. 491-496, (cuprinsul celor VII volume poate fi consultat la adresa:

- [http://www.degruyter.de/files/pdf/9783110231915Inhaltsverzeichnis\(d\).pdf](http://www.degruyter.de/files/pdf/9783110231915Inhaltsverzeichnis(d).pdf)).
- Posesia atributivă (exprimată prin substantiv) în limba română veche și actuală*, în Scurtu G. (coordonator), *Studia in honorem Profesor univ. dr. dr. h. c. mult. Maria Iliescu*, Craiova, Editura Universitaria, 2008, p. 150-156.
- Histoire interne du roumain: morphosyntaxe et syntaxe* (Interne Sprachgeschichte des Rumänischen: Morphosyntax und Syntax), art. nr. 223 din *Romanische Sprachgeschichte (Histoire linguistique de la Romania)*, Gerhard Ernst / Martin Dietrich Gleßen / Christian Schmitt / Wolfgang Schweikard (ed.), 3 Teilband/Tome 3, Berlin, Walter de Gruyter, 2008, p. 2646-2692.
- Contribuții la istoria numeralului românesc. Numeralul colectiv și fracționar*, în Cristiana Teodorescu / Elena Pîrvu / Doina Negomireanu / Nicolae Panea / Ioana Murar / Gabriela Scurtu / Gabriel Coșoveanu / Ion Buzera (coord.), *Omagiu aniversar academicianului Marius Sala*, Craiova, Editura Universitaria, 2007, p. 406-409.
- Românescul sprânceană – o propunere de etimologie*, în Dumitrașcu Katalin / Mihaela Marcu / Alexandra Iorgulescu (ed.), *Studii și articole. Contribuții filologice*, I, Craiova, Editura Universitaria, 2006, p.102-104.
- Rostrum – arhaism sau inovație lingvistică?*, în Dumitrașcu Katalin / Mihaela Marcu / Alexandra Iorgulescu (ed.), *Studii și articole. Contribuții filologice*, I, Craiova, Editura Universitaria, 2006, p. 105-107.
- Elemente greco-latine în denumirea părților capului în Romania*, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XXVII, nr. 1-2, 2005, p. 157-159.
- „*Localizarea*” în latina populară, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XXVI, nr. 1-2, 2004, p. 144-146.
- Jder și dihor în limba română*, în *Balkanica. Revista Institutului de studii Balcanice „Victor Papacostea”*. Serie nouă, Nr. 1, 2004, p. 84-87.
- Numele părților capului în Romania: „ochiul”*, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XXV, nr. 1-2, 2003, p. 133-135.
- O problemă de etimologie în română și franceză*, „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XXIV, nr. 1-2, 2002, p. 195-197.
- „*Capul*” în limbile și dialectele romanice, în *Ion Coteanu. In memoriam*, volum îngrijit de Doina Negomireanu, Craiova, Editura Universitaria, 2000, p. 230-237.
- „*Nasul*” în limbile și dialectele romanice, „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XXI, nr. 1-2, 1999, p. 91-95.
- „*Bărbia*” în limbile și dialectele romanice, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XX, nr. 1-2, 1998, p. 123-129.
- Le front dans les langues et les dialectes romanes*, în „Analele Universitatii din Craiova. Seria Langues et littératures Romanes”: *Etudes romanes dédiées à Maria Iliescu*, An II, Nr. 2-3, 1998, p. 154-160.
- Numele „meselor” în aromână (pe baza ALIA)*, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, Anul XIX, nr. 1-2, 1997, p. 137-141.
- Noțiunea „păr” în limbile și dialectele romanice*, „Analele Universității din Craiova. Seria Lingvistică”, Anul XVIII, nr. 1-2, 1996, p. 151-158.

- Denumirile „gâtului” în limbile romanice*, în *Lucrările celui de-al V-lea Simpozion Național de Dialectologie*, volumul I, Craiova, 1990, p. 229-241.
- Cuvinte românești și contextul dialectal romanic*, în „*Analele Universității din Craiova*”, Anul VI, 1988, p. 25-29.
- Metafora în numele părților corpului*, în „*Analele Universității din Iași*”, 1984, p. 81-89.
- Câteva probleme de terminologie fonetică*, în „*Analele Universității din Craiova*”, Anul VI, 1978, p. 45-47.
- Etimologii românești în cadru romanic: omușorul*, în „*Analele Universității din Craiova*”, Anul V, 1977, p. 65-66.

III. PROIECTE DE CERCETARE

- 2010 - 2012 – membru în proiectul internațional de cercetare, cu tema: “Contatti e mutamento nell'evoluzione di categorie funzionali: teoria e descrizione dal latino alle lingue romanze” dell'Unità di ricerca di Bergamo, coordonat de prof. univ. dr. Piera Molinelli, Univerità degli Studi di Bergamo, Facolta di Lingue e Letterature straniere, parte a proiectului PRIN 2008 “Mutamento e contatto tra varietà nella diacronia linguistica del Mediterraneo” (<http://prin2008.miur.it>), coordonator național prof. dr. Marco Mancini (Università della Tuscia, Viterbo).
- 2008 - 2011 – director al Grantului finanțat CNCSIS (IDEI-PCE, cod 375): *WORDNET – Rețea semantică on line pentru limba română curentă actuală*.
- 2005 - 2010 - director al Centrului de cercetare acreditat CNCSIS, *Limba română în context romanic și balcanic*, certif. nr. 135/2.06.2005.
- 2000 - 2002 – membru al Grantului finanțat național CNCSIS C24 - *Dicționar de construcții verbale (română, franceză, italiană, engleză)* (director prof. univ. dr. Janeta Drăghicescu).

IV. ACTIVITATE DIDACTICĂ

- Cursuri magistrale: *Lingvistică romanică*, *Gramatică comparată a limbilor romanice*, *Istoria limbii române*, *Dialectologie*, *Limba română contemporană*.
- Cursuri opționale: *Filologie romanică*, *Lingvistică generală*.
- Cursuri de *Istoria limbii române* la Școala de vară organizată de Facultatea de Litere a Universității din Craiova (în anii 1999, 2000, 2001).

V. MOBILITĂȚI

- 1998 – mobilitate prin programul Tempus la Facultatea de Litere de la Universitatea de Stat din Amsterdam, pentru susținerea unor cursuri de *Istoria limbii române*.
- 1998 – mobilitate de documentare la Universitatea „Fr. Leopold” din Innsbruck.
- 1997 – mobilitate prin programul Tempus la Facultatea de Litere din Padova pentru susținerea unor cursuri de *Istoria limbii române*.

1996 – mobilitate prin programul Tempus la Facultatea de Litere din Padova, Italia, pentru susținerea unor cursuri de *Istoria limbii române*.

VI. MEMBRĂ ÎN SOCIETĂȚI PROFESIONALE

- membră a *Societății Internaționale de Lingvistică Romanică*;
- membră a *Societății Române de Lingvistică Romanică*;
- membră a *Societății de Studii Clasice din România*, filiala Craiova;
- membră a *Societății de Științe Filologice*, filiala Craiova;
- membră a *Societății de Dialectologie*.

VII. MEMBRĂ ÎN COMITETE DE REDACȚIE

Membră în colegiul de redacție al revistei *Balcania*. Revista Institutului de studii Balcanice „Victor Papacostea”. Serie nouă, Anul I, Nr. 1, 2004.

VIII. ALTE ACTIVITĂȚI

- 2008 - 2010 – coordonator responsabil al masterului Bologna *Limbi romanice în sincronie și diacronie*, derulat la Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere.
- 2004 - 2009 – coordonator responsabil al masterului *Lingvistică Romanică*, derulat la Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere.
- 1996 - 1998 – coordonator pentru Facultatea de Litere din cadrul Univerității din Craiova al programului de mobilități Tempus. Responsabilul acestui program a fost prof. univ. dr. Liliana Tasmowski De Ryck de la Universitatea Anvers, Belgia.

mai 2014

LAUDATIO

O cunosc pe Michaela Livescu (Ela) din iarna anului 1972, deci de acum 42 de ani!, când am fost numită profesor la Facultatea de Filologie a Universității din Craiova. Țin minte că am ieșit din biroul care-mi fusese repartizat și că m-am întâlnit cu o persoană tânără, drăguță și foarte înaltă, care mi s-a prezentat într-un mod foarte politicos.

Nu-mi aduc aminte *cum* a ajuns asistenta mea pentru cursurile de lingvistică romanică, dar știu că mi-a plăcut de la bun început să lucrez cu ea, așa că am devenit repede prietene. M-au impresionat atât inteligența și setea de cunoaștere ale tinerei asistente, cât și deosebita ei cunoștințe culturale în domenii foarte diferite – geografie, istorie, limbi slave și chiar și literatură a mai tuturor limbilor europene.

Mi-am dat repede seama că nu pot ține cu folos cursurile de lingvistică romanică dacă nu pun la dispoziția studenților un material didactic după care să poată învăța, fiind profund șocată de lipsa de la biblioteca facultății a tuturor cărților fundamentale de care studenții aveau nevoie pentru a-și pregăti examenul la un curs de lingvistică romanică. Din acest motiv am redactat împreună cu Ela un curs de *Introducere în studiul limbilor romanice*, în două volume (apărute în anii 1978 și 1980), dintre care primul e dedicat latinei târzii.

În această lucrare contribuția Michaeliei Livescu a fost deosebit de importantă la elementele de substrat și de superstrat ale limbilor romanice și la capitolul dedicat limbii române, pe care tânăra asistentă o studiasse, spre deosebire de mine, la Facultatea din București.

Am avut ideea să introducem la toate capitolele consacrate uneia dintre limbile romanice deosebirile și asemănările care caracterizează limba dată față de celelalte limbi din aceeași familie. Trebuie să recunosc că în tot timpul *carierii* mele în străinătate (1983 – 2013) am recurs de nenumărate ori pentru cursurile mele de lingvistică romanică la cele două volume, regretând că nu am găsit timpul necesar pentru a le traduce într-o limbă de mare circulație, ca de exemplu franceza, pentru a putea să le recomand studenților din occident.

Teza de doctorat a Michaeliei Livescu se datorește tot interesului ei pentru lingvistica romanică. Ea a fost susținută în 1984 cu titlul: *Locul limbii române între limbile romanice în perspectiva atlaselor lingvistice romanice. Terminologia părților capului*. Conducătorul științific oficial a fost profesorul Teofil Teaha de la Institutul de Cercetări Etimologice și Dialectologice al Academiei Române. De altfel, numele unor părți ale corpului în limbile romanice au constituit și tema unei serii de articole scrise ulterior de Michaela Livescu, apărute în special între anii 1990 și 2006.

În afară de lingvistica romanică, Ela Livescu a predat cursuri de limbă română contemporană, de dialectologie românească și de istorie a limbii române. Foarte bună profesoară, cu talent didactic, cursurile ei au fost audiate cu mare interes și au fost foarte apreciate de studenți. În aceste materii a și ajutat un număr mare de studenți să-și scrie lucrarea de licență.

Înainte de a mă muta în străinătate, de multe ori când veneam seara la ea acasă, o găseam cufundată în discuții cu o studentă căreia îi explica cu multă răbdare în ce fel trebuie să-și schimbe lucrarea (de licență) sau cum s-o structureze.

Cursurile de dialectologie românească s-au concretizat în anul 2004 într-o carte foarte folositoare: *Varietățile diatopice ale limbii române*, Craiova, Editura Universitaria.

Și eu am recurs de repetate ori la cunoștințele Michaeliei Livescu în discipline amintite mai sus. Chiar de curând, când am definitivat un articol mai mare despre limba română (apărut în 2013 în volumul *Varia romanica*, Berlin, Frank & Timme) am apelat tot la ea, rugând-o să-mi citească și, unde e nevoie, să-mi corecteze textul. Fac abstracție de multele informații pe care le-am cerut și le mai cer în materie de analiză gramaticală a românei contemporane și de istorie a limbii române.

M-am bucurat să constat că o parte importantă din cunoștințele Michaeliei Livescu privitoare la limba română se găsesc în articolul substanțial *Histoire interne du roumain, morphosyntaxe et syntaxe*, care figurează la nr. 223, vol. 3 p. 2646-2692 al enciclopediei romanice *Histoire linguistique de la Romania*, editată de Gerhard Ernst/Marin Dietrich Glessgen/Christian Schmitt/Wolfgang Scheickard și apărută la Walter de Gruyter, Berlin-NewYork.

În ultimii ani sărbătorita noastră a început să se intereseze și de problemele ‘analizei discursului’, ceea ce se reflectă în articolele în care analizează marcatorul de discurs *mă rog* (*Mă rog: A pragmatic marker in Romanian*, in Chiara Ghezzi / Piera Molinelli (ed.), *Pragmatic markers from Latin to Romance languages*, Oxford, Oxford University Press, p. 85-107).

Din păcate, deplasările în străinătate ale Michaeliei Livescu au fost puține, din cauza împrejurărilor politice. Atât în Bulgaria, unde a fost de mai multe ori, cunoscând și limba țării, cât mai ales în Italia unde a fost 2 luni în cadrul unui schimb al proiectului Tempus, a fost foarte apreciată. Sejurul italian, care a avut loc când eu eram deja profesoară la Innsbruck, a avut ca urmare pentru Michaelia Livescu învățarea rapidă a limbii italiene și îmbogățirea cunoștințelor de lingvistică romanică. Participarea la proiectul Tempus al Uniunii Europene i-a oferit de asemenea posibilitatea să țină cursuri și conferințe în Olanda.

De curând Ela a fost invitată de către Piera Molinelli, vice-rector al Universității din Bergamo, să țină cursuri de limba română la această universitate, activitate care s-a soldat, după spusele dnei Molinelli, cu mare succes.

O caracteristică a sărbătoritei noastre de azi este atașamentul ei nelimitat față de familia din care provine, față de sora ei, Anca, față de meleagurile natale moldovenești. Același atașament l-a manifestat și-l manifestă față de cei pe care-i socotește prieteni.

Michaelia Livescu pe care o consider într-un fel ca pe o soră mai mică și ca pe o foarte bună prietenă este una din puținele persoane pe care le-am cunoscut care merită o încredere totală. Mă bucur din tot sufletul că soarta mi-a permis să o cunosc pe Michaelia Livescu și să-i fiu prietenă. Universitatea din Craiova și catedra la care a lucrat pot fi mândre că au avut un asemenea profesor din punct de vedere didactic, științific și uman.

Prof. univ. dr. dr. h.c. mult. Maria Iliescu